

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

EN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Tamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escolta i oïren

Verdaneades

N'haurem d'arrambar unes quantes an es grans pastanagues d'anticlericals, que son el reverent dimoni per anar torts i a la biorxa. Ell fan més *esses* qu'un gat de set quartes. La veritat es que no's pot esperar altra cosa des missatges d'En Barrufet, que son l'amo seu escopit. Vaja ido si'ls-e devertim una estona ablanintlos ses costelles a forsa de verdane.

I

¿Que'ls es passat per alt o que?

Sa questió es que ni's paperot republicanot ni's paperetxo socialistetxo n'han dit mitx mot des vergonyós aniversari de sa proclamació de sa República espanyola, que va esser dia 11 d'aqueix més. No, ni dia 10 anunciaren que's preparás es dinar acostumat per celebrar tal *aniversari* ni dissapte passat digueren qu'haguessen fet res per celebrar-lo. ¿Com així els altres anys sempre havien feta cosa es dia 11 de febrer, i enguany ni un celabre de res? ¿Tan ala baixa van es republicanetxos de Mallorca que ja ni forsa tenen per aplegar-se uns quants i fer una mica de dinada recordant aquell fatal dia 11 de febrer de 1873? Si qualcú me diu que ab això han demostrat es republicans mallorquins enguany cert seny, perque per tot republicà que'n tenga una mica no es cosa de celebrar sino de plorar i de maleir aquell desgraciadíssim ensay de república, que no-més pogué capllevar deu messos i vint dies, esquinsant quatre Presidents supremes i tretze o quatorze Ministres, i posa l'Espanya a punt de desaparèixer des mapa;—si qualcú me diu això, jo li res respondré que passa de ver, que aquella república resultà un fracás complet p'es republicans i una afronta per Espanya, i per lo meteix no la poren celebrar ni alegrarse'n ni manco gloriarse'n més que's bobians i biduins que's mamen es dit i que lo que les falta an es cervell les sobra a ses potes, o bé es bandues, bréndoles, polissons i despuya-Cristos, que lo que voldrien ells seria entrar a comandar per porer fer es mil desbarats, atentats i crims per omplirse ses butxaques de lo que no's seu, ab una paraula, es programa, sa bandera, ses ordes qu'En Lerroux doná dia 1 de setembre demunt *La Rebeldia* de Barcelona, dient an es seus: *Robau, calau foc, matau, abusau, de ses novicies, feys fer uy a tot!* Si, sols es bandetjats, criminals i assassins an-e qui pot agradar tal bandera i que poren admetre tals ordes, sols aqueys se concep que puguen celebrar, es recort

d'aquella vergonyosa república espanyola, cosa que no pot fer cap persona decent ni honrada si está bona descap.

¿Per que es idò que's nostros republicans no han fet enguany ni un mal dinar ni un trist sopar commemorant sa gran carronya de sa república de dia 11 de febrer de 1873? ¿Es que son entrats en reflexió i n'están empegueits i avergonyits? Molt mos n'alegrariem que fos així; pero totes ses senyes son de que no hi ha res d'això desgraciadament, i que tot se reduex a que van ala baixa i prims de lloms, que duen xètiga, que menen es ca magre, qu'han perduts es jocs i es delit perque ses coses les van a la biorxa, i, com més va, més s'abacuen. Un temps es republicans mallorquins sostenien un diari a forsa de forses, pero ja fa molts d'anys que va haver d'acabar per falta d'escayola; ara no tenen més qu'un setmanarietxo tan poca cosa com *El Ideal*, i així i tot no fa ombra de magrel-lo que va, li poren contar ses costelles, ets ossos des molucs li cuyden a foradar es cuyro, tastanetja tot ell, una bufada de vent no gayre fort qualsevol dia li farà pegar una sòtola o una tomversa, que's romprá sa mica d'ànima que puga tenir. ¿Qui no hu veu que's paperot republicanot no val una guya escossada en dia de bona fira? Ni p'es cuyro el voldrá negú que'n tenga gens gens d'allò que frigen.

II

Carronyeries des Congrès de sa llibertat

S'escabotell d'esguerrats i poques vergonyes que s'arribaren a aplegar a Barcelona s'altre dia per fer es ridiculíssim Congrès de sa llibertat, veyent que no eren més que quatre gats i un boy i que cap diari ni periodie en parlava, i això qu'ells s'havien figurat eclipsar es grandios Congrès Eucaristic que celebrá tota l'Espanya a Madrid, cridant s'atenció de tot lo mon; idò aquells esguerrats i poques vergonyes, veyentse tan horriblement despreciats de tothom, resolgueren ferne una de *populo bárbaro* per veure si's parlaria d'ells. I ¿que feren es grans carronyes? Posar dos telegrams: un an el Papa, protestant de que's diga que l'Espanya es sa nació més catòlica del mon; i s'altre telegrama an es Govern demanant que's tombi es Castell de Monjuic i que hi fassin un monument a sa llibertat.

¿Jo, si fos es Govern, los contestaria:—En quant a tomar es Castell de Monjuic, no lleu per ara; en quant an es monument de sa llibertat, concedit; pero heu d'esser voltros que l'heu de fer, grans xètxeres, grans perfandos! I els obligaria a fer tal

monument pe' ses seues propies mans; i o'l dimoni els-e se'n duria, com a a cosa seua que son, o el farien an es monument. Això seria sa manera d'atabacarlos més fort an aqueys grans aliardos des Congrès de sa llibertat.

I ¿que no sabeu quina altre se'n pensaren es grans banastres? Idò de dur una corona a sa tomba d'En Ferrer i Guardia, fusellat dia 13 d'octubre de 1909 per haver promoguda i dirigida sa *setmana trágica*, aquell horrible enfilay de crims i atentats contra sa llibertat, sa dignitat i sa vida de ses persones de bé, aquell enfilay horrible de crims i atentats que causaren tants de robos, incendis, ferides, morts i profanacions de cadáveres; que motivaren més de cent morts. Bona casta de llibertat era sa que volia En Ferrer p'es qui no pensaven com ell! ¿volia matar el Rey i tota la Reyala Família, tots es Ministres, tots es capitalistes, tots es militars, tots es capellans, tots es frares, totes ses monges! ¿volia arrasarho tot, destruirho tot! ¿Recomanava ses bombes i sa dinamita com a medis de propagar ses seues idees contra s'Autoritat i l'Esglesia!

Això era sa llibertat que volia En Ferrer p'es qui no pensaven com ell. ¿No es ver que bé's mereix que li duguessen una corona demunt sa tomba aquells gran carronyes des Congrès de la llibertat?

III

¿Son el reverent dimoni!

Aqueys gramàtics de *El Ideal* se veu que hi caven fondo en materia de castellà! Aquest any passat un d'ells ja «escampaba la vista», ignorant que en castellà es verb *escampar* no significa *espargir*, sino *arreconar coses, adesar, aturarse de ploure, aclarirse's temps*; un altre dia arribaren a s'estrem de «pensar» «con» «amores», «frases» i «apretones de manos», com si tals «amors», «frases» i «estretes de mà» fossen estades altres persones, que ab aquell republicanetxo gramatiquetxo castellanetxo se fossen posats a «pensar» tots plegadets, mamantse's dit, com se suposa. S'altre dia a un altre li va ocórrer escriure «echar» ab *h*, així «hechar», com a bon partidari des castellà a Mallorca. I per rebatre's clau, un altre d'aqueys gramàtics colosals dissapte mos entaferra: «nos fijamos con un detalle». De manera que no es aqueix gramatiquetxo republicanot totsol que's «fixa», sino que es gran búguere se'n va i aglapeix «un detalle»; i es pobre «detalle» i es republicanetxo ja son partits tot dos plegats a «fixarse». Ara no hu volgueu sebre si hu serà feresta tal «fixada».—¿No es ver que hu son el reverent dimoni aqueys gramatiquet-

xos republicanots de *El Ideal*? Ab altres coses poren balderetjar; pero lo qu'es en gramática castellana, poren dir allò des castellans:—*En todas partes cuecen habas, pero en mi casa a calderadas.*

¡Ja hu val ab aqueys republicanots gramatiquetxos!

IV

¿Quina mèna!

N'encivella una de feresta *El Ideal* dissapte. Posa que's Mestre Divi, el Bon Jesús, deya: «Acatau ses ordes des Govern». ¡Veyam grans banastres d'escriguedoretxos des paperot republicanot! ¿aont ni quant el Bon Jesús va dir may tals paraules? ¿Per que no feys la mercè de citarmos es capítol i es verset de s'evangelista que posi que'l Bon Jesús may digués tals paraules? Clar está que's cristians estam obligadíssims a *acatar* i cumplir ses ordes i ses lleys que ses Autoritats lligítimes donen, mentres no sien contra sa lley de Deu. Sí, això es una obligació estretíssima que mos posá'l Bon Jesús. Lo que noltros negam, es que consti en lloc que'l Mestre Divi digués precisament lo que *El Ideal* li atribueix: «acatau ses ordes des Govern».

V

Gargay republicà

En tira un de ferest es paperot republicanot contra la Sagrada Escritura i contra sa *vida Religiosa*, suposant qu'unes paraules de la Bíblia, inspirades per Deu Esperit Sant i que's paperot capgira i falsetja, fan obrir ets uys a ses novicies, fentlos perdre s'innocencia, fentlos venir ganes de bolcarse dins es bassal de sa luxuria, com s'hi bolquen a les totes moltíssims de republicanots i republicanotes.—Aqueixa betzerri, aqueix odi reconcentrat que's republicans demostren sempre contra frares i monges, es una de ses senyes més infalibles de que frares i monges son cosa de Deu i es republicanetxos missatges naturals d'En Barrufet i es caraders de l'infern.

VI

Mestre Biel de la Mel

Altre pic'mos surt es gran Biel, després de tants de temps de no haverhi badada boca demunt *El Ideal*, fent foc contra s'idea de posar retgit an es diputats qu'abusen de sa seua investidura de *representant de sa Nació* per fer es mil desbarats i ses mil atrocitats, i que llavò no les puguen *proccesar* ni capturar. Com això es un abús des revolucionaris, ja hu crec que Mestre Biel surt a defensarlo a les ultres. Ja's sap que Mestre Biel es es defensor nat de totes ses males

causes, de totes ses coses dolentes, perverses i abominables. ¿Tal volta no defensà fins i tot sa blasfèmia? ¿Tal volta no's gloria d'esser ell un *Llucifer*, firmantse *Fosfor*? Com se suposa, que resulta un *Llucifer de per riure*! Manco mall!—Idò ara es sortit de bell nou *Mestre Biel* defensant s'abús des *suplicatoris* des Diputats, posantse una volta més ab evidència.

I ¿com es que tot aquest temps *Mestre Biel* no ha piulat? Es que va escriure un articletxo sobre's crims de Cullera, [defensantlos an es fondo, com se suposa; es Fiscal, l'aglapí i el denuncià pe'sa *Lley de Juridiccions*. I aquí foren ses bones; entrà a *Mestre Biel* una por feresta, que diuen que'n va haver de jeure un parey de dies, i va prometre no posarse pus may en política activa ni tornar escriure ni mitja retxa pus de tals cabermonis. Gràcies que hi hagué amics que feren cames il·lalliberandes processament. Per això ara *Mestre Biel* no escriu de política activa; just se permet treure's nas demunt *El Ideal*, i aglapir de lluny això des *suplicatoris*, defensant s'abús des diputats [sense consciència que fan servir s'investidura de *Representants de sa Nació* per burlar s'acció de sa Justícia i de sa Lley, i així porer [cometre qualsevol atrocitat i declarar-se responsable de ses que cometin ets altres, tot a major honra i gloria de sa Revolució i profit de sa seua betza. ¿Quina gloria qu'es tot això per *Mestre Biel*? ¡Bon profit, *Mestre Biel* de la Mel!

VII

Embuya fil

Això fa s'*Obrer Balear* dissapte parlant de s'innocència d'*En Ferrer*. Es titol mos cridà ferm s'atenció, lletgiren s'articletxo de cap a cap, i efectivament, s'innocència de s'autor i director de sa *setmana trágica* no resulta ni apareix en lloc. S'articletxo afirma qu'En Ferrer era innocent; no hu prova. ¡Qu'ere innocent! Sí, això diuen es seus, exactament lo meteix que ses families de casi tots ets ajusticiats per criminals, que juren i perjuren qu'eren ben innocents. Era tan innocent En Ferrer des crims de sa *Setmana trágica*, que's meteixos republicans qu'ara el defensen, foren es qui declararen contra ell, i declararen coses tan horroroses, que's Tribunal Militar, fundat en ses declaracions des meteixos republicans, no tengué més remey que condemnarlo a mort i ferlo fusellar. ¿Qu'ara es Tribunal Suprem ha alsat s'embarc des seus bens? Això no es declararlo innocent. Això es una cosa que no volem dir p'es respecte que mos mereix es primer Tribunal de sa Nació.

VIII

¡Mentiu, «companys» tan alts com sou!

P'ets escriviedors de s'*Obrer Balear* parlam, que dissapte s'arrabassen un esplet de fleumes i gargays i les tiren a sa cara puríssima de l'Església Catòlica. Mentint com l'ànima de Judes, suposen que el Bon Jesús només predicava «an es pobres i a sa gent de mala vida», i que «es primers

cristians eren un foc de gent grossera sensa cap eriansa, i que lo que'ls distingia era sa depravació moral i es vici més dominant des perversos»; que an es sigle III «ses verges» cristianes consagrades a Deu, ses monges de llavò, eren unes perdudes, donades de tot an es llibertinatge; que's Bisbes eren també lo més esquinsat de la terra; que «sa societat cristiana d'aquell temps era molt més corrompuda i podrida que no «sa des temps pitjors des paganisme».

Es lo qu'hem dit moltes de vegades: es paperpt socialista es de tots es paperots anticlericals que son sortits a Mallorca, es més impio, es més rabiosament incrèdul, es més furiosament inimic des Catolicisme, es més horriblement blasfemador de Deu Pare, de Deu Fill i de Deu Esperit Sant. Aqueixa partida de mentides i de calumnies infames, desenfreides i blasfemes contra's primers cristians, contra ses verges cristianes i es Bisbes des sigle III i contra tota sa societat cristiana primitiva, no creguen que les s'hagen tretes des carabassot ets escriviedoretjos de s'*Obrer Balear*; les han tretes de qualque llibrot infernal que haurá escrit qualsevol autor sensa consciència ni vergonya, d'aqueys que diuen més mentides que paraules, i que per ells sa questió es calumniar i omplir de llot i de llatzeria tot lo que fassa olor de cristianisme. Ets altres anticlericals davant sa figura de Bon Jesús senten una mica de respecte i fins l'alaban com un Mestre divinal; ets altres anticlericals davant es cristians des primers temps no s'atreveixen tampoc a negar que fossen una santa gent, i fins en fan alabanses pe'ses virtuts extraordinaries que posseien.

Ara es socialistes, com duen s'ateisme dins es moll d'ets ossos, com son ubertament inimies de Deu Pare i de Deu Fill i de Deu Esperit Sant, escupen a sa cara del Bon Jesús, com a jueus naturals; escupen a sa cara de l'Església Catòlica; neguen que hi haja hagut cap cristià may que sia estat cosa bona, i suposen que's primers cristians eren tots uns perduts, uns polissons, tot gent de forea, comensant p'es Bisbes i pe'ses verges consagrades a Deu. Sí, p'es socialistes res e-hi ha més dolent an el mon que'l Bon Jesús i tot lo que fassa olor del Bon Jesús. Per ells lo bo es anar contra Deu Pare, contra Deu Fill i contra Deu Esperit Sant. Sí, duen dins es moll d'ets ossos s'odi a Deu sa rabia de Deu, just es dimonis y condemnats de l'infern.—¿Ab que's funden aqueys noninguns que diuen que's primitius cristians eren lo més corromput i lo més pervers del mon, i que ses verges cristianes eren unes perdudes de rel, i es Bisbes des sigle III uns polissons, i sa societat cristiana primitiva molt més corrompuda que no sa des temps pitjors des paganisme? ¿Com e-hu proven? ¿quines proves en donen? ¿Aont consta res d'això? ¿E-hi ha cap monument històric d'aquell temps que hu fassa constar, que hu indiqui ni de lluny? ¿E-hi ha cap autor d'aquell temps que hu sostenga? No n'hi ha cap, cap. I si no, que mos ne citin un qu'es un aqueys escriviedoretjos de s'*Obrer*

Balear! ¡Si diuen tot lo contrari es monuments històrics i escriptors d'aquell temps! Sí, es monuments històrics, cristians i pagans, mos presenten es primitius cristians com una gent heroica, adornada d'unes virtuts may vistes. Cabalment aquelles grans virtuts que solien distingir es primitius cristians, era lo que feya convertir es pagans, lo que cridava i atreya milenars i milenars de gentils i estenia es Cristianisme per tot arreu. I era que'l Bon Jesús vengué an el mon per salvar el mon, es bons i es dolents, es bons per ferlos bons de bon de veres, per ferlos millors, per ferlos bonissims; es dolents per ferlos dexar sa dolentia i abassar sa virtut i pujarlos an es grau més alt de bondat. Sí, això es sa virtut que té l'Evangeli, sa Gràcia de Deu: de llevar, d'esveir es pecats del mon. Sí'n romanen de pecats després del Bon Jesús, no's pert per Deu, no's pert per Cristo, no's pert pe'sa Gràcia de Deu; sa deu exclusivament a sa misèria humana, a sa falta de correspondència de s'homo a sa Gràcia de Deu.

Que's Cristianisme representa dins s'història humana un progrés inmens, un millorament imponderable d'idees i de costums respecta des paganisme, e-hu confessen i hu proclamen tots ets historiadors honrats i sincers. Sols e-hu poren negar canalles i bandetjats com ets autors infernals que's escriviedoretjos de s'*Obrer Balear* copien i embarbollen sense sebre que's metgenquen.—Figurau que posen que St. Pau escrivia an es cristians de Corinto 24 anys antes de sa Mort del Bon Jesús, quant encara no hi havia cristians ni era nat St. Pau. Després mos parlen d'un «Concili de Elva-Andalucía», i que hi va haver un tal «Osés» «bisbe de Córdova». Se veu que's manobra qu'ha escrit això no ha sabut copiar bé es llibrot que copia, que sens dupte devia dir: *Concili de Illiberis o Elvira* i *Osi* de Córdova.

IX

¡Parlemne des Cánons des Concili d'Elvira, grans socialistetjos!

¡I tendreu sa poca alatxa d'anar a retreure es famosos cánons d'aqueix Concili per provar que's cristians de llavò, sa primeria des sigle IV, eren tots uns perduts i uns esquinsats? Aquells cánons son molt severs, molt forts contra tot vici i tota corrupció, i fulminen unes penes terribles contra's qui cometien certes impureses, contra's qui requeyen an es paganisme o s'acostaven i se feyen massa ab jueus, pagans i heretges. ¿Que proven aqueys cánons, aqueixes lleys tan estretes? ¿Que's cristians eren sa gent més esquinsada i sa més perduda del mon? Tot allò que condemnen i castiguen tan terriblement aquells cánons, era es *nostro pa de cada dia* entre's gentils, e-hu feyen per pa i per sal tots es gentil sensa gens d'eserupol, sensa que tenguessen cap lley humana que'ls ho privás. ¿Quina autoritat de cap poble gentil s'atreveria ni s'atreví may a condemnar ni a castigar com a crims ses coses que condemna i castiga tan terriblement es Concili d'Elvira? Cap may n'hi ha haguda d'Autoritat gentil que s'hi

sia atrevida, pe'sa senzilla raó de que tals coses entre gentils no's consideraven delictes ni falta, sino sa cosa més natural del mon. ¡Si eren ses fantasias i ses heroicidats que's Deus falsos des gentils havien fetes! Sí, aquells que's gentils adoraven per Deus, havien fetes totes aquelles impureses que's Concili d'Elvira condemnava i castigava tan fort com a delictes grossos! De manera que's cristians dolents, que sempre n'hi ha haguts i n'hi haurá pe'sa misèria humana i que's Concili d'Elvira els a singlava tan fort privantlos de combregar per tota la vida, era perque feyen qualque vegada ses impureses qu'eren es *nostro pa de cada dia* entre's gentils, impureses qu'havian hagudes de deixar ells o es seus pares per ferse cristians, impureses qu'aqueys que's gentils adoraven per Deus, havien fetes tota la vida. ¡I aqueys miserables escriviedors de s'*Obrer Balear* tenen cara d'anar a retreure si an es primers sigles e-hi havia [alguns cristians impurs! ¡Es socialistes, partidaris de s'amor lliure, inimics de que's matrimoni haja de durar tota la vida, que posen s'unió de s'homo i sa dona an es meteix llivell des muls i des cavalls, que no tenen coneixement; [que professen es principi de que s'han de deixar alloure tots ets instints carnals; es socialistes, defensors i practicadors de s'amor lliure, potetjadors del *Sise Manament*, defensors de tota luxuria, —mos surten ara a acusar es cristians primitius d'esser sa gent més esquinsada i [més corrompuda del mon! ¡I les acusen de tals perque diuen que feyen lo que no hi ha cap socialistetjo ni socialistetja que no hu fassa *per pa i per sal*, fins a s'estrem de tenirho per retgla de vida! ¡De socialistetjos noninguns! ¿Vol dir es primitius cristians eren sa gent més esquinsada i més corrompuda del mon perque deys que feyen aquelles impureses? ¡Idò? ¿per que les fan es socialistes? ¿Que serán es socialistes que no sols les fan, sino que les tenen per retgla de vida?

Sí, grans socialistetjos, mentiu tan alts com sou, quant deys que sa societat cristiana era molt més corrompuda i podrida que no sa des pitjors temps des paganisme! Es una solemníssima mentida! Es gentils, es pagans, per ferse cristians, havien de deixar sa seua corrupció, sa seua podridura. Això hu confessen tots ets historiadors honrats, sien de ses idees que sien. Sí, socialistetjos peques coses, si hi havia cristians corromputs i podrits, era que imitaven i practicaven ses impureses des pagans, era que vivien com es pagans, era que feyen lo que's pagans feyen com sa cosa més natural del mon, imitant ab això sa vida d'aqueys qu'els pagans tenien i adoraven per Deus. ¿E-hu sentiu, grans socialistetjos? Per comprendre que es fals tot això que vos metgenau, basta fixarse en que sa societat pagana vivia tan corrompuda i podrida que tenia per Deus una partida d'impurs, fornicaadors, adúlter, incestuosos, lladres, assassins; en canvi, sa societat cristiana tenia i té, per delictes i peccats grossos de tot aquelles meteixes coses

que's pagans tenien per indiferents i fins per bones, ja que's seus meteixos Deus les havien fetes. Si grans socialistes, lo que's cristians tenien per peccats i per delictes grossos grossos, es pagans e-hu tenien per glories des seus Deus! ¡I voltros teniu sa poca alaxa d'anar a sostenir que sa societat cristiana era més corrompuda que sa societat pagana més corrompuda de totes! ¡Malenats! ¡miserables!... Senyor Deu del cel, per-

donaulos, que no saben lo que's metengenquen!

I diuen aqueys escriguedors de 'Obrer Balear que seguirán parlant d'això de sa corrupció des cristians primitius. Ido aquí'ls esperam, i estiguen segurs que se'n haurán de beure moltes, i que les direm lo que negú les haurá dit may. ¡Bons festam noltros per consentir tals carronyeries i barbatxeries!

DE TOTES ERBES

Més ventays an En Juan Monserrat de Lluchmajor.

No deys, mestre Juan, que passau gust de que vos encivellem ventays? Vaja, idò, ventassí un ratx més, i devertiuvoshi fort.

An es Comte d'Espanya mos deixàrem dissapte passat, quant es liberals varen esser cayguts dia 1 d'octubre de 1823. Seguiguem, idò, es meteix cap de fil.

17.

Un inform molt expressiu des Comte d'Espanya.

Diguérem dissapte passat que an el Sr. Comte tot d'una de caure's liberals, el feren Vocal de sa Junta d'Oficials Generals. Com a tal Vocal de-

1. Haurem de fer algunes aclaracions an ets articles anteriors perque des que sortiren hem aclarides coses que ses fonts aont érem anats a beure, mos donaven una mica confuses o capgirades. No es res estrany perque es Comte d'Espanya, ab tot i esser un personatge casi modern, es ben poc conegut; i per escriure d'ell, e-hi ha que anar de la xeca a la meca, i ab moltes de coses un se troba casi a les fosques.

Per escriure aqueys articles, hem consultades aqueixes fonts: a) «El Conde de España», serie de setze articles firmats ab la inicial B., que sortiren demunt «El Correo Español» desde 3 d'abril de 1907 fins a 26 de desembre de 1908. b) «Notas biográficas» escrites des meteix Comte d'Espanya, que'n té una copia el seu nét D. Enric d'Espanya, i la m'ha deixada. c) «Real Despacho Confirmatorio de la Antigua Nobleza é hidalguía del Exmo. señor D. Enrique de España y Taberner, Marqués de España, Barón de Ramefort etc. etc.—Madrid. 1860. Un volum de 172 planes de 215 X 148 mm. d) «Historia de las Sociedades Secretas antiguas y modernas en España... por D. Vicente de la Fuente». Lugo. 1870-1871. —3 volums. e) «Heterodoxos Españoles», por D. Marcelino Menendez y Pelayo», tom III. f) «Historia de la guerra Civil y de los Partidos liberal y Carlista» por D. Antonio Pírala. Madrid. 1868.—6 toms. Utilisam els tres primers toms. g) «Historia General de España y sus Indias» por D. Victor Gebhardt.—Barcelona. 1863-1864.—7 toms. Utilisam el VI i el VII.

Dia 27 de janer diguérem, preinintho d'un dels articles de «El Correo Español», que sa Revolució Francesa matà D. Enric Bernat, «Marqués d'Espanya», pare des nostre Comte d'Espanya. Això no es ver. Lo que succéi va esser això altre: Quant esclatà sa Revolució Francesa un gros estol de revolucionaris l'envestiren dia 25 d'abril de 1791 an es seu castell de Ramefort per cremarho tot. Pogué fogir ab sa seua familia, i se'n va a oferirse an el Rey Lluís XVI, que ja estava en poder des revolucionaris tancat dins les «Tulleries». El Sr. Marqués s'oferi' ell i es seus fiys i es seus bens en penyora p'el Rey per que'l deixassen en llibertat. Poc el s'escoltaren es revolucionaris; i, per combatre'ls, passà aquell meteix any a Alemania ab sos tres fiys seus (es 3er. era D. Carles, després «Comte d'Espanya»), unintse an es Prínceps de France, germans de Lluís XVI, per combatre sa Revolució. Ab ells va fer sa campanya de 1792, que fou desgraciada; l'any 1793 ab sos seus fiys passa a Inglaterra i s'ofereix an el Rey d'Espanya don Carles IV, que'l admé dia 25 d'agost, i se'n vé a Espanya ab so fiy segon i es tercer. Tots tres entren an es nostre exèrcit, i s'hi distingeixen ferm.

An el Sr. Marqués el fan Coronell; l'any 1794 l'agreguen an es Regiment d'Infanteria del Rosselló i aquest any i es següent fa ses

gué esser que contestá a una consulta que li feren, i digué una partida de coses que pinten bé qui era ell de part de dins, i per això les volem transcriure. Es seu nét i amic nostre estimadíssim D. Enric d'Espanya mos ha proporcionada sa meteixa minuta de dita contestació de janer de 1824, que's conserva encara, gracies a Deu. Proposava's Comte d'Espanya que's posás un «Col·legi General Militar» aont sa jovintut espanyola que's dedica a sa gloriosa carrera de ses armes, sia cristianament, moralment, militarment educada. «S'educació fundada demunt sa Relligió, sols ella pot vèncer ses imperfeccions humanes». «Tot Govern sabi ha dedicat «gran esment», «desde sa més remota antiguedat», «a s'educació de sa jovintut». «Entre totes ses «Potencies» «sols» «Espanya» «s'está sensa un pla general d'estudis» i «sensa una Escola Militar per totes ses armes de s'Exèrcit». «Sensa aqueixa institució indispensable no hi ha qu'esperar tenir un planter d'oficials dignes de mantenir sa gloria de ses armes del Rey. Tots es mals qu'han produïts ses revolucions modernes dins Europa, no hi ha que duptarho» sortiren de «una educació oposada a sa Relligió i a ses màximes des Govern d'ets Estats». «Aquesta veritat, regoneguda per tots ets observadors politics, hauria de bastar per cridar s'atenció sobre s'educació de sa jovintut».

«Si es necessari aqueix esment a totes ses classes, ¿com no hu ha d'esser molt més» en s'educació «de sa jovintut destinada a sa professió militar? p'es mal us que sa seua corrupció pot originar d'aquelles meteixes armes que'l Rey posa en ses seues mans pe'sa defensa de sa Relligió i de sa Monarquia.»

campanyas de Catalunya, portants'hi sempre com un valent, com tot un cavaller i miray de militars, fins que l'any 1802 tengué sa desgracia de perdre la vista i va haver de deixar ses armes, prenent redós a Mallorca, aont seguí alguns anys comanantse a Deu, fins que passá d'aquell mon a l'altre dia 23 d'abril de 1811, i l'enterraren Sta. Eularia davant sa capella del St. Cristó. Al cel lo vegem. Amén.

Lo que diguérem dissapte passat que, com es nostre Comte va rendir Pamplona, li regalaren ses claus de la ciutat, no va esser com la rendí l'any 1823, sino com la va prendre an es francesos l'any 1813.

Trobantse d'Adjunt de Camp des Capitá General de Balears l'any 1802, intervingué i influí molt per que ets inglesos mos tornassen Menorca dia 16 de juny de dit any.

Se casá dia 24 de janer de 1804 ab la noble senyora D.ª Dionisia Rossinyol de Defla, de Comelles i Villalonga, a la Seu dins sa capella de St. Martí, de la qual aquesta noble familia tenia es patronat.

A unes notes que deixá escrites, diu que «la Divina Providencia» ha «conduida» sa seua familia «a Espanya i l'ha «protegida», i per això «adora la Divina Bondat», i «se posa novament i per a sempre baix de sa poderosa protecció de Maria Santissima, Reyna i Senyora nostra i del Glorios St. Jusep» ab «tota» sa seua «familia» «i successions fins a sa consumació des sigles Amén». —Pe'sa gran devoció que tenia a St. Jusep feu posar a sa fia major es nom de Maria Josefa i an es fiy major Jusep.

«Una educació cristiana, moral i militar es s'unica segura salvaguardia de sa fidelitat de s'honor i de sa tranquilidat de s'Estat». «Es mal des nostre sigle no consisteix tant en sos vicis, que poc sá poc llá acompanyen s'historia de s'homo en tots temps, com en ses màximes atentories a la Fe; i, com allá ont Deu no té altar, es tronos no están segurs, hem de regoneixer, Exm. Sr., que sa falta de educació o una educació viciada es s'origen des mals passats, i no pot faltar de produirlos novament. Si no s'oposa una religiosa i ben dirigida educació a ses falses teories i màximes subversives que son sa peste moral des nostre sigle. Consider que sa millor manera d'afiansar s'educació religiosa de sa jovintut militar seria confiarla an es zel, capacitat i acert des Jesuïtes, perque s'esperienca bé ensenya que negú ha sabut reemplaçar, en materia d'educació, aquesta sabia i religiosa Corporació, que per això meteix es estada es blanc de ses calumnies i de ses persecucions des pretenguts filosofos novells».

¿No es ver que'l Sr. Comte tenia es cap clar, que sabia que duya entre mans, que no era cap inimic de s'instrucció ni de sa cultura i que coneixia bé sa situació i ses necessitats d'ets esperits d'aquell temps? Aquesta contestació demostra qu'era qualque cosa més qu'un militar esclau de s'ordenansa; se veu que tenia uy politic i enlayrats pensaments, i sobre tot una sinceridat de conviccions i de caràcter que'l fan acreedor a tots es respectes i altament honorable sa seva memoria.

¿Que hi deys a tot això, mestre Juan Monserrat lluchmajorenc? ¡Ara hu veurem si tendren pit per tornar piular! No, i encara estam enreret d'haver acabats es nostros ventays. En queda un bon ratx, just referent an es Comte d'Espanya.

N'Elieoretta

(següent)

Lo que's Vey-Orqués temia, va venir. Es fadrinello que la guipá a N'Elieoretta, un dia qu'ella guaytava pe'sa finestra de sa torre, va esser en Bernadet, fiy del Rey, que anava p'el mon a veure si ne guiparia cap de fadrinello que li entrás pe's uy dret.

—Això es lo qu'he mester! s'esclama En Bernadet tot d'una qu'afinà N'Elieoretta.

L'escomet a l'acte aquell reveler, i ella ja hu crec que li feu bon sò, tan bo que ja romangueren entesos per fogir aquella meteix nit.

Es Vey-Orqués s'hi entrega es capvespre, i fa sa cansueta de sempre:

—Elieoretta ma fiya!
amolle'm un cabeyet,
i jo pujaria!

N'Elieoretta li amolla es cabeyet, i ell ja hi está enfilat, i per amunt per amunt fins a sa finestra de sa torre. E-hi entra, i allá comtempla qui comtempla aquella fiona seua; no se'n poria avenir de que fos tan garrida i tan garrida.

—E-hu vetx massa, deya ab ell meteix, que no'n tendré alegria. La me sauparán! la me farán seuvatgel! No me'n escap! no hi ha «vé!»

Estigué ab N'Elieoretta fins que va venir sa fosca, que se'n aná tot pensativol i mujol i ben ensullat ab sa por de que li prendrien N'Elieoretta.

No'n tenia tanta ella de por. No li feu res coneixedor a son pare; pero, com se'n va esser anat, ella sa posá a botar d'alegria.

—¿Que es això, senyoretta, tants de bots? deyen totes ses coses de dins sa saleta, sa cambreta, sa cuyneta i es rebostet.

—¿Que ha d'esser, deya ella, que me'n tenc d'anar anit ab En Bernadet fiy de Rey, per casarnos tot d'una qu'arribem a ca-seua, i mos darán sa corona a l'acte.

—¿Que mos diu, senyoretta? deyen totes aquelles coses de dins sa saleta, sa cambreta i es rebostet.

—Lo que senti! deya N'Elieoretta, i ¡ven-guen bots i bots! ¡cames a l'ayre!

—¿I ara mos deixarà, senyoretta per aquest Bernadet fiy de Rey? deyen totes aquelles coses. ¿I si ara l'enganava ell?

—No m'enganará no! deya ella. ¡Sabeu quin bell jove qu'es! ¡No si l'haguésseu vist! Té mel a sa boca i gracia per tot el cos! I es

fiy de Rey! ¡Cal ¡si jo ará ja no poria viure sensa ell! ¡Com som Elieoretta que no poria viure!

—Senyoretta, digué sa masseta des murter, ¿vol que vengue ab vossa mercé, i li faré de criada, i de dona-véya? Perque tampoc no acabaria d'estar garrut que vossa mercé, tan jovenel·la, s'espitrás tota-solina ab un tenraló com deu esser aqueix Bernadet fiy de Rey, ab lo que diu vossa mercé.

—No hi'via pensat ab això! diu N'Elieoretta. ¡De Tre-a-trec nostral! ¡Si qu'has pensat bé! No res idò: te'n menarem ab noltros, i mos farás de criada i de dona-véya!

Com totes ses altres coses de sa saleta, sa cambreta i sa cuyneta i es rebostet sentiren allò, totes se posaren a dir qu'elles també se'n vollien anar ab ella per servirla, com l'havien servida sempre; pero N'Elieoretta les va dir:

—Grans beneytes! ¿que no veys que no pot esser? ¡Si En Bernadet no mena més que's cavall, i jo tenc de colcar a ses anques! En esser casats, ja tornarem ab so cotxo, i poreu venir totes, si tan encarades e-hi estau! Ara just vendrá Na Trec-a-trec.

Na Trec-a-trec era sa masseta des murter, que no hi cabia de contenta i gojosa de que N'Elieoretta l'hagués volguda per criada i per ferli de dona-véya; i llavó si que's ballugava fort i si que hu feya trec-a-trec per dins es murter, per demunt sa tauleta, p'es fagonets, pe'sa pastera, pe'ses olles, pe'ses pelles, pe'ses casseroles, pe'ses greixoneres, p'es cassolins, pe'ses cadires, p'es llit, per tota la casa.

—¡Pero, Trec-a-trec! arribá a dir N'Elieoretta. ¿Que estás gata o ets tornada botxa? ¿Aont treu cap tant de truy? Si no estás aturada, encara no't voldré ab mi!

—¡Jesús, Senyoretta! diu sa masseta, ¿que no s'enfat tampoc! ¡Es s'alegria que tenc d'esser sa preferida de totes per acompanyar vossa mercé i aqueix galant jove d'En Bernadet fiy de Rey! ¿Que troba que no hi ha motiu d'anar xerevel·la i fora corda? Pero no res, senyoretta, estrelleta des meu cor i de sa meua ánima, ¿no vol que fassa tant de truy? Me'n estigueré tot quant poré!

Mentres tant, N'Elieoretta feya sa trossetlleta de roba que se n'havia de dur.

Com la va tedir feta, ses coses de dins sa cuyna li enllestiren ses sopes i li feren s'ouet estrellat de cada vespre; ella sopá ab quatre grapades, i ja va esser partida a fer es recapte per totes aquelles coses, que el prenien abans d'ella anarse'n a jeure, qu'era quant acabaven es jornal, això es, sa racció d'aygo de roses.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, quant comensava a repartir es recapte a totes aquelles coses, sent En Bernadet fiy de Rey que li crida de baix de sa torre:

—¡Elieoretta! ¡Elieoretta! ¡Halal! ¡espedeix! ¡té vial! que ton pare no se'n tem!

—Ja venci! diu N'Elieoretta.

I ab sa pressa que duya, no pensá a donar recapte an es cedasset, que sempre cernia des que sortia es sol fins que N'Elieoretta li donava es recapte ditzós; i per això aquell vespre no s'aturá de cendre, esperant aquell recapte.

I ¿que fa N'Elieoretta per devallar de sa torre? Nua p'es cornalons tres llensols, ferma un cap a sa baula de sa porta de sa finestra, i s'amolla per aquells ab sa trossetlleta i Na Trec-a-trec per avall.

—Senyoretta, diu Na Trec-a-trec, ctiuga ses roses d'aqueys tres rosers d'aquí devora, sa blanca blanca, sa vermeya vermeya, sa blava blava, que prou bon servey mos farán si son pare mos encalsa, qu'es segur que mos encalsará, en temerse'n que li som fuytes!

—Tens raó, Trec-a-trec! diu N'Elieoretta.

I se'n va com la bala an es tres rosers, i zás! zás! zás! ja les ha cuides aquelles tres roses, i ben amagades que les s'amaga dins sa butxaca per un cas de casos que's pogués estrenevir.

En Bernadet agafa N'Elieoretta i la posa a ses anques des cavall, ell puja davant, i li diu:

—Ferre't fort per mi, que no cayguesse!

N'Elieoretta hu fa així, i En Bernadet pega l'enderada an es cavall i una bona estreta d'esperons, i aquell animal ¡de d'allá, ben atacat! i vos assegure que ab cada llongo feya un destre. se'n anava com la bala.

Lo endemà es Vey-Orqués, com tenia de costum, s'entrega baix de sa finestra de sa torre, i ja se posa a fer es meteix cantet de sempre.

—Elieoretta ma fiya!
amolle'm un cabeyet,
i jo pujaria!

Mira qui mira devers sa finestra, i N'Elieoretta ¡ben alerta a guaytar! ¿Com havia de guaytar si Deu sap aont era ja fogint ab En Bernadet i Na Trec-a-trec?

Es Vey-Orqués pensá:

—Tal volta se deu esser dormida s'al·loto-
na, i ara no'm sent. Cridaré més fort.

I ja va esser partit ab una veu més forta:

—Elienoreta ma fíyat
amolle'm un cabeyet,
i jo pujaria!

I N'Elienoreta, ja hu crec, tampoc no guay-
tà ni li amollà es cabeyet.

¡Bona estava ella per fer res d'això, si Deu
sap ses lloges lluny que ja era fogint ab En
Bernadet i Na Trec-a-trec!

Aquí es Vey-Orqués ja's mal-pensà a les
totes, i cridà ben fort ben fort cuydant a treu-
re-se es carcabós.

—Elienoreta ma fíyat
amolle'm un cabeyet,
i jo pujaria!

Llavo si que va respondre poc N'Elienore-
ta. Bona estava ella per respondre, tan lluny
com era, fogint ab En Bernadet i Na Tre-a-
trec.

—Ja hu vetx que la m'han presa an aques-
ta polissona! deya es Vey-Orqués remanant es
cap.

Escolta qui escolta, a veure si sentiria gens
d'estabets, tot d'una no sentia res; pero ¡aviat
notà que li arribava una mica d'estabó, un re-
nouet de cosa que fregava i topava a part o
banda.

—Que dimoni serà això? deya es Vey-Or-
qués.

A la fi se posa a cridar:

—¡Uey voltros d'aquí dalt! ¡Que dimoni es
aqueix renouet que feys? ¡Qui es que fa això,
dic?

—Som jo! diu es cedasset, que no s'era
aturat de cendre perque N'Elienoreta se n'era
anada sensa donarli recapte.

—¡I qui ets tu? diu es Vey-Orqués.

—Som es cedasset, diu aquest, sensa atu-
rarse de cendre.

—¡Ay es Cedasset! diu es Vey-Orqués. ¡N'
Elienoreta ¿per que no'm respón?

—¿Com ha de respondre, diu es cedasset,
si no hi es d'anit passada? Va fogir ab En Ber-
nadet fíy de Rey i Na Trec-a-trec que la se'n
dugueren per ferlosde criada i de dona-veyal

¡O quina rablada que va prendre es Vey-
Orqués com senti aquell rossinyol! Se pegava
tocs p'es cap, s'arrabassava es cabeyes, un gra-
pat ab cada mà, i encivellava a dreta i esque-
rra ses flastomies més grosses i mes lletges
que li venien a sa boca, i n'hi venien a carre-
tades; pero ell se quedava ab ses flastomies, i
N'Elienoreta de d'allà ab En Bernadet i Na
Trec-a-trec, ¡cametes me valguen si m'agafau!

JORDI DES RECÓ

(Seguirá.)

Es nostro amic Sen Perins mos envia
aqueixes quatre retxes:

Una festa

¡Eil aquests jovenets conservadors de
Manacor se balluguen una cosa fora mida!
Els de sa *Nova Jovintut* ja fa estona que
tenien ganas d'anar an es *Porta* menjar
un d'aquells arrossos i altres escaldums
tant saborosos que sa madona de *Ca-
Na-Pastas* sap aguiar, y diumenge se'n aple-
garen més de 100, qu'avorriren 6 realets
per hom y posaren peu devall taula a sa
vorera de la mar. ¡I greu ferm que va se-
bre a una partideta més que no hi pogue-
ren anar! perqu'ells o germans seus esta-
ven dins sa quinta i no estava bé qu'ells
ahassen a fer una bauxa quant a ca-seua
hi havia tristor!

Tot va anar en candela y hi hagué
molt d'entusiasme quant una comissió de
sa Societat conservadora de Sant Llorens
acompanyada de la seua música, s'hi en-
tregá per fer un obsequi an es joves ma-
nacorins.

Se varen fer brindis, i entre altres D.
Francesc Oliver brindá pe' s'engradiment
de sa nova societat i pe' s'unió de tots
ets elemens d'orde de Manacor, dient que,
units tots p'es vincle des bé comú, tenim
forsa per fer de Manacor una població de
primera i aturar s'invasió de ses idees di-
solvents que mos amenassen.

Hi hagué un incident del qual porem
estar contents. D. Faust Puerto, secreta-
ri de la Societat, estava predicant ses
escelencies de sa política de D. Antoni
Maura, ¡presentantla com a barrera que no
deixa passar i captura idees com ses d'En
Lerroux, que doná per bandera an es seus
allo de: *Robau, calau foc, matau, abu-
san de ses novicies*. E hi havia un pa-
rey de republicanots qu'escoltaven, i
volgueren protestar; pero aquella multi-
tut de joves encoretjats varen auferar es

remeulos d'aquells desbaratadors de po-
bles, que hu haurien passat malament si
no hi ha alguns conservadors veys, qu'a-
pacivaren es joves i feren prevaleixer es
bon sentit.

Horabaxa s'estol de joves s'entregaren
a la vila ab més de 30 carratons i 2 au-
tomovils; i acompanyantlos sa música
des poble, feren una capta a favor des
soldats de Melilla, i lo que varen aple-
gar, e-hu entregaren an el senyor Batle
per que hu enviás a sa Junta de Senpores
que se cuida de tot això.

¡Hala jovenets! ¡sa bona llavor está
sembrada! Conraula bé: voltros que sou
gent nova, estau cridats a fer sa restau-
ració del nostro poble. ¡Fora política ba-
xa! ¡cada qual lo seu! Reyne dividit fa
uy; no hi ha més remey que fer s'unió
des bons manacorins. No perdeu de vista
que sa política conservadora no pot fo-
gir des tema de *Gloria a Deu en les al-
tures i demunt la terra pau an els ho-
mos de bona voluntat*.

SEN PERINS

I ara escoltau En Vera-Veu

A.

Farsanteria des socialistes.

Aquests socialistes nostros están deixats
de la mà de Deu; peguen cada trevalada,
qu'es jonoys saben que cosa es bo.

S'Obreiro Balear, in-defensor de sa
classe trebayadora, aquest pervertidor de
s'honrat obrer mallorquí, aquest gallet
tan magre de lloms qui no més canta
quant ses gallines des seu corral han fet
un ou, dissapte pussat mos surt tot xarpat
cantant fora de tò ¡perque... ¡sa cosa
més rara del mon!, perque un patró so-
cialista havia fet un... ou! Es dir, perque
un ric patró socialista de Liancourt (Fran-
ce), abans de retirar-se des negoci de sa-
bates, fa donatiu, an es seus obrers, de sa
fábrica, mobles i material.

¡Vaja unes becaes que pegau, o socia-
listetxos! E-hu sou consequents! Teniu
una lògica contundent i admirable! De
manera que ara alabau lo que's Socialis-
me abomina en es seu Credo, axò es,
sa capitalisació d'ets obrers! De manera
que ara, segons es Socialisme, ets obrers
poren ferse rics, amos, patrons per tenir
llavor altres obrers an-e qui explotar. ¡I
axò es *solidaridad*? ¡I permeteu que se
fassen rics en perjudici de sa classe i
des Partit Socialista universal? ¿No veis
qu'alabar axò es una solemne inconsequen-
cia vostra? ¿No veis qu'heu becat? ¡Va-
ja una travalada!

Además, voltros socialistes de s'Obrer
Balear deys que's «catòlics no tenim es
cor tan magnánim», que'l tenim més mes-
quí, perque no feym propaganda de fets,
que no son capaços de fer heroicidats
com aquesta des patró francès que citau
am tanta pompa.

—Escoltau, idó: ¿mos diríeu per qu'es
que no diguéreu ni una paraula de s'acte
generós, de *magnanimidad* de D. Manuel
Sales, —i citam aquest cas per no anar més
enfora i perque negú el mos negará,—el
qual dia 26 de novembre passat va rega-
lar a sa trentena d'homos, d'obrer, qui
trabayen a sa *Refinadora de Petrolí* des
Molinar, una casa per hom, feta just de-
vora sa fábrica, franca'per tota sa vida
d'ells i de ses seues famílies, mentres tre-
bayin a tal fábrica? ¿O no sou vertader
defensor de sa classe trebayadora? ¡Qu'
heu d'esser! De per riure; per escarni
e-hu sou. Si fósseu bon y vertader defen-
sor des trebayadors, donaríeu conte de tot
quant se fa a favor de sa classe obrera; e-
hu alabariéu sense mica de greu, e-hu
agraríeu ab tot es vostro cor; i no sols
axí, sino que ponyríeu, escitaríeu ets al-
tres patrons a que fessen lo metex qu'
han fet D. Manuel Sales a Mallorca i Mr.
Delctons a Liancourt de France. Pero ¡i
aquí está es dau! com D. Manuel no es
socialista sino un bon catolic i un bon pa-
tró, voltros, com a sectaris rabiosos, com

a males ánimes, com a «cors magná-
nims», que no defensau més qu'es vostos
partidarís, no poreu alabar aquesta obra
bona, no'n poreu dir una parauleta, l'heu
de callar fent es mort. Si Mr. Delctons
fos estat D. Manuel Sales, i D. Manuel
Mr. Delctons, hauríeu alabat tant D. Ma-
nuel per socialista magnánim i hauríeu cal-
lat es cas de Mr. Delctons. ¿No es axí
Obreiro Balear? Vaja, si endevinam! Si,
¡aquesta es sa vostra consigna..!

B.

Balans socialista de l'any 1911

«Es camí de sa emancipació»

Llegiu i riureu:

Dissapte passat s'Obreiro Balear, per
dir quina era sa seua missió en mitx dels
obrer, deya: «Obreros, suscribros al
Obreiro Balear, porque os enseña a
emanciparos, y os aparta de la rutina y
del vicio.» ¿Que li trobau? ¿Que no es
una bona missió, díreu? I tant bona! Una
bandera flamant es ell! Una consigna
honrada! Sa llástima es que no los sia
propia i esclusiva; per desgracia es sa
metexa bandera de tots es *setmanaris*
socialistes (No deym *diaris* perque enca-
re no'n tenen cap).

Idó ara volem demostrar, am fets
ocorreguts l'any 1911, com cumploixen
es socialistes espanyols aqueix programa
«d'emancipació i de separació de sa rutina
i des vici». Será un petit balans qu'edifi-
cará es lector. Lo que deploram, es que
no sia complet.

Llegiu i riureu.

1.—¡Negra ingrátit!

Janer i Madrid.—Es President de sa
Societat d'Obrers gasistes i electricistes,
domiciliada a la *Caza del Pueblo*, ha de-
nunciat, fa setmanes, devant es Jutge de
Guardia es tesorero de dita Societat, per-
que, anticipantse an es *repartiment so-
cial*, es fuyt am 615'40 pessetes, que te-
nia en Caixa.

¡Quina ingrátit! Després qu'aqueix
bon tesorero per bé de sa Societat evita
qu'un altre estafi es fondos, encara'l de-
nuncien i li comensen es procès.

Noltros, ara que es temps de renovar
Junes, aconsepam a totes ses Agrupa-
cions socialistes que badin bé ets ups am
so elegir tesorers.

2.—Una lletra qu's pert.

Febrer.—Un periodic anarquista de
Barcelona escriu una carta ben coenta an
es presidents de ses Societats obreres de
Bilbao demanantli conte de ses 2.614'28
pessetes, enviades, fa un parey de mesos,
a Vizcaya, a favor des vaguistes miners.
Com, passats més de quatre mesos, negú
ha dit qu'haguessen rebuda tal cantidad
per tranquilidat dels caritatius obrers del
districte de *Culebra*, ara exigeix una sa-
tisfacció o altra. De lo contrari «se veu-
rán—diu—en la necessitat de desenmas-
carar es polítis socialistes i directors de
ses societats obreres i mals pastors, que
menen sa guarda per camins escabrosos,
que conduexen es trebayadors cap an es
precipici.»

Diuen que es President de ses Socie-
tats obreres de Bilbao volgué imitar les
glories d'En Lerroux.

El qual, en aquestes materies, se pert
de vista...

3.—Un qui va viu.

Febrer i Barcelona.—Es periodic sin-
dicalista revolucionari *Solidaridad Obre-
ra* diu: «Ara es En Pep Nolla Soldevila,
caixer de sa Societat de Serradors Mecá-
nicos, qui ha tengut s'ocurrencia d'evapo-
rarse en *compañía* de 2.200 pessetes
que guardava. Donam un crit d'avís....
Les senyes per conixerlo son: baixet,
gras, vermey i, com se suposa, de dits
molt llargs. (Desitjam sa reproducció dalt
tota sa premsa obrera).»

Per part nostra no tenim inconvenient
en reproduir-lo an aquest avís. Com volem
que's trebayadors coneguín ses calidats
d'aquestes Societats...

4.—Un cas de sugestió.

Febrer i Málaga.—Sa «Juventud So-
cialista» ha expulsat es seu excompany
En Francesc Sánchez Totosaus per haver

presa una cantidad des fondos de sa Cai-
xa. Els membres de sa Junta hu estra-
nyen.—Es qui no son de sa Junta, no hu
troben tant raro; com que no dupten de sa
veritat de sa frase d'En Proudhon: «Sa
propiedad es un robo.»

5.—Un altre viu.

Febrer i Bilbao.—Es cobrador de sa
Societat de Carregadors des Moll se'n va
a fer un viatge de *reereo* en *compañía*
des fondos recaudats. No té res de parti-
cular axo: ja fa anys que's director d'es
diari francès *La Lanterne* va donar s'
exemple fugint am sa caixa de sa redac-
ció.

6.—¡Un bobiat!

Mars i Girona.—Sa Societat de pica-
pedrers «La Escarpa» fa a sebre an ets
obrer qu'un tal Pep Montalat, durant es
temps que va esser president de sa Socie-
tat, va observar mala conducta, arribant
a s'estrem d'apoderarse d'unes miserables
15 pessetes destinades an es vaguistes
metalúrgics.—Es caixer d'un'altra socie-
tat socialista diu: ¡Quin beneft! Se'n ha-
gués duptes 15 mil...

7.—Dos egoistes.

Mars.—Sa «Juventud Socialista de
Las Carreras» ha expulsat es company
Manuel Momporte i Ezequiel Lanceros,
per haver saupats bastants de fondos so-
cials.—Això vol dir dues coses: 1.ª, que
s'ha de tenir *companyerisme*; 2.ª, qu'
han de fer lloch an ets altres qui ven-
dran.

8.—Dexebles aprofitats.

Mars i Bilbao.—Es paperot socialista
La Lucha de clases posa aquesta carta:
«An escas de que hu arribin a sebre es do-
nants, anticipam que a sa futura *Memo-
ria* faltará una partida de 335'73 pesse-
tas que va recuir per capta pública sa
Juventud Republicana Radical de Sevilla
«A B C» en favor des miners de Viz-
caya que derrerament se declararen en
vaga: cantidad qu'ara dita Societat no
mos vol remetre.»

9.—Aficions propies de l'ofici.

Abril i Palencia.—Es Tresoser de sa
Societat de Metalúrgistes, Valenti Gil,
acaba de mostrarse com a bon obrer,
molt encarinyat am sa materia prima de
l'ofici; perque's tant grossa l'amor que
té aqueix metalurgista an es *metal*, que
s'ha evaporat an so *metallic* de sa So-
cietat, 50 pessetes.—Diuen que's patró
li aumentará es jornal en vista de sa seua
vocació professional tan extraordinaria.

VERA VEU

Secció local

Fa dues setmanes que's casá D.ª Llui-
ssa Riera i Jaume ab D. Miquel Ramón
de Ciutat. Que puguen estar molts d'a-
nys plegats com Jusep i Maria. Amen.

Fa també dues setmanes qu'una ger-
mana de Mn. Pere Juan Muntaner se
rompé un bras ab una girada de carretó.
Gracies a Deu ara va bé.

Es coremers de ses nostres esglesies
enguany son aqueys: Mn. Juan Negre,
a la Parroquia; los Rts. P. Riera, P. Ra-
dal, P. Garcia i P. Caldentey an es *Con-
vent*, es dimegres, divenres i diumenges
demati i de capvespre respectivament;
Mn. Pere Juan Vallespir a Fartáritx es
dimegres a vespre i diumenges de cap-
vespre.

Ses Coranta-Hores del Cor de Jesús
anaren de primera, i acudí una gentada
grossa a tot ets actes.

Mos fa un temps de primavera: surten
espárees a l'uf; ets a mel'lers han florit
de lo més bé; es blats van bons de tot;
ses faves, a redols; ets ordís, regulars;
ses civades, bones ferm; i es xitxeros
que guanyen a tot s'altre sembrat. Deu
fassa que tot, tal com pinta, mos arrip a
port i capiti bé. Amen.